

Dykkertur Pris. 350 kr

Antal Dyk: 1

Afgang fra: Kastrup

T - +45 49203388

E - info@masterdive.dk

W - www.masterdive.dk - Bådture

Indfødsretten 1786 - 1801

Design © Caspar J

SVÆRHED	DYBDE MIN.	DYBDE MAX.	DYBDE DÆK	CERT. 18M	Dybde speciale
Middel Dårlig sigt	10M	22M	20M	AOWD	Nej
VRAG TYPE	TILSTAND	ADVARSEL	SIKKER Pos.	BREDE	LÆNGDE
Blokskib	217 år/ Spanter	INGEN	Ja	55:43,53N	12:40,38E

Baggrund:

NAVN: *Indfødsretten*

FARTØJSTYPE: *Orlovsskib senere Blokskib i år 1800 - 7.3.1801*

BESKYKNING: *64 kanoner 26.stk-24pd ,8.stk-8pd metal kanoner + 26.stk 12pd jern kanoner, fordelt på 2 Batteridæk*

BEMANDING : *394 personer - oprindeligt mandskab 559 personer*

OMKOMNE: *21 + 6 som døde senere*

SÅREDE: *41*

STRØG FLAGET *kl. 15,00*

Længde 53m - Brede 14m - 2440 reg. tons -dybde for 6m agter 6,5m

BEFALINGSHAVENDE *A. de Turah*

Værft: *NyeHolm*

KONSTRUKTØR: *fabrikmester Henrik Gerner.*

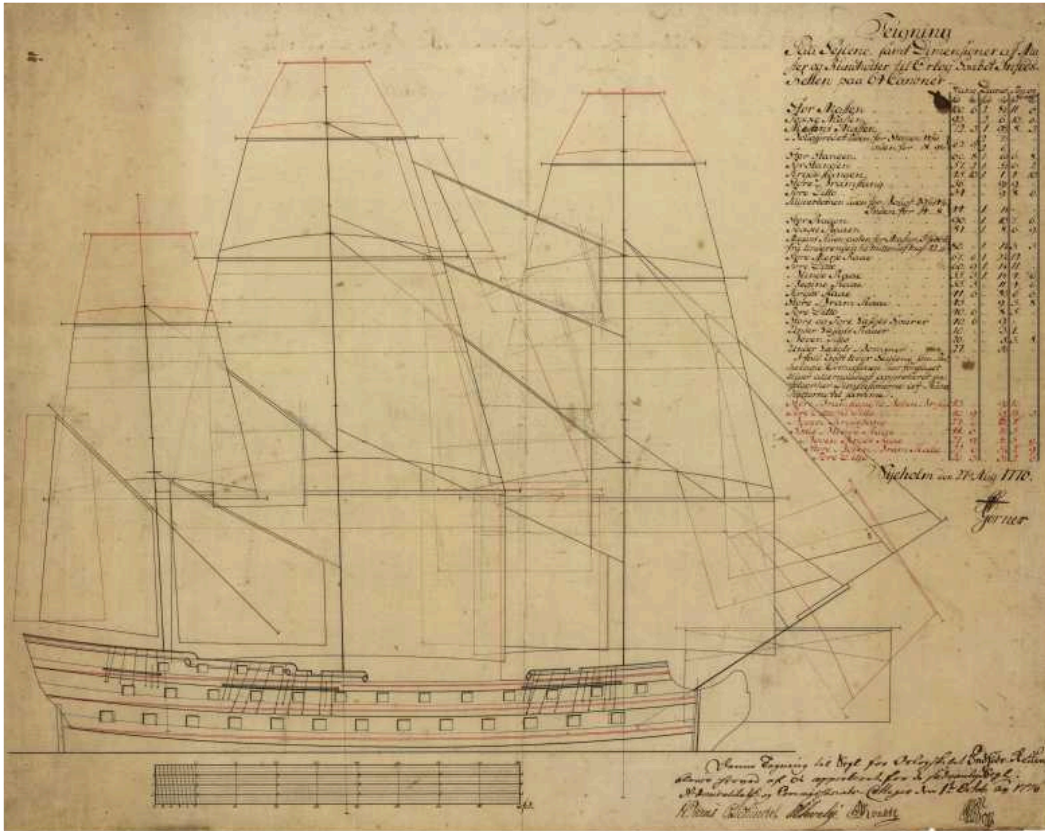

Slaget på Reden 02 april 1801

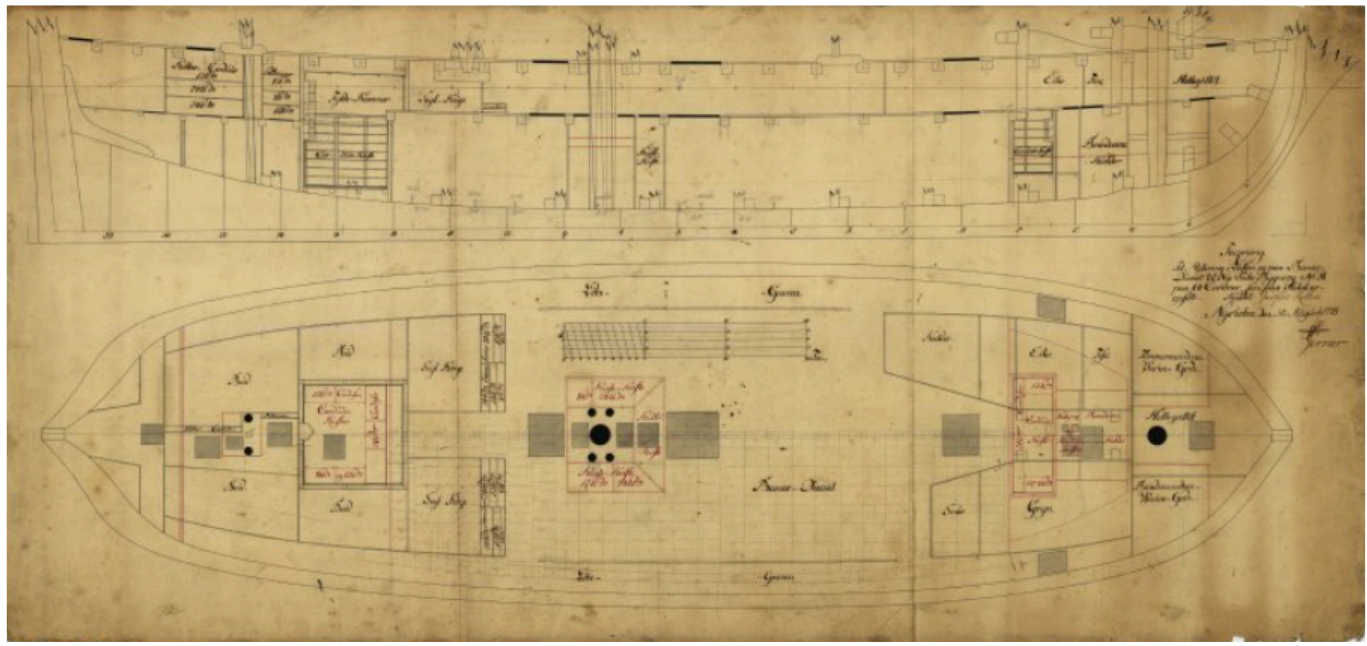
Danmark: 790 døde og 910 sårede - **Storbritannien:** 253 døde og 688 sårede

Orlogsskibet (Blokskibet) Indfødsretten Plan Tegninger:

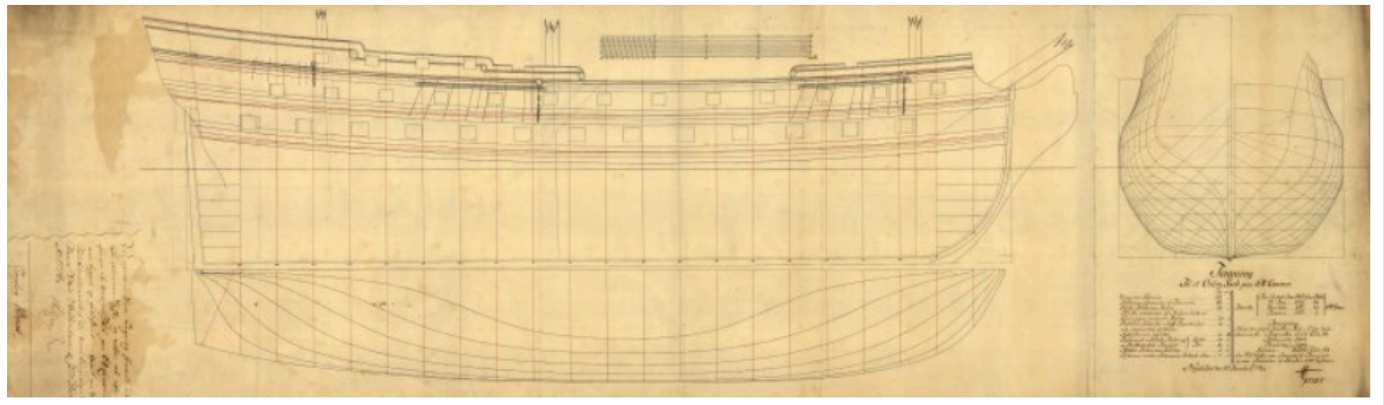
Teigning Paa Sejlene samt Dimensioner af Master og Rundholter til Orlog Skibet Indføds-retten paa 64 Canoner

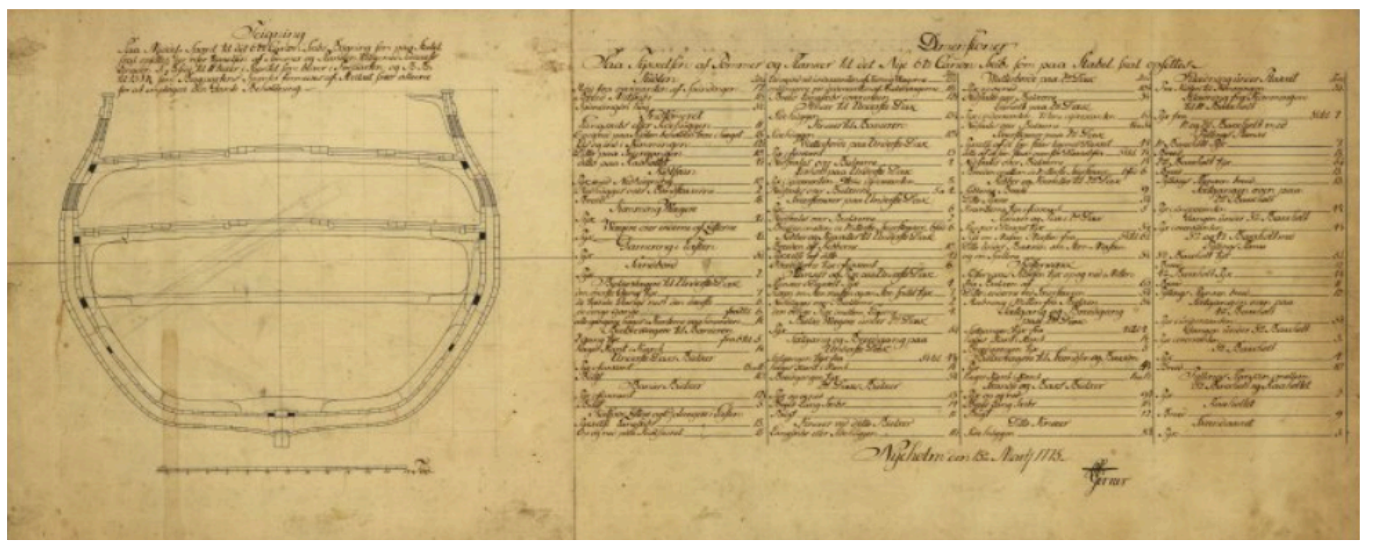
Teigning Til Apterung i Lasten og Paa Banier Dækket til Nye Skibs Bygning No 51 paa 64 Canoner som paa Stabel er opsat

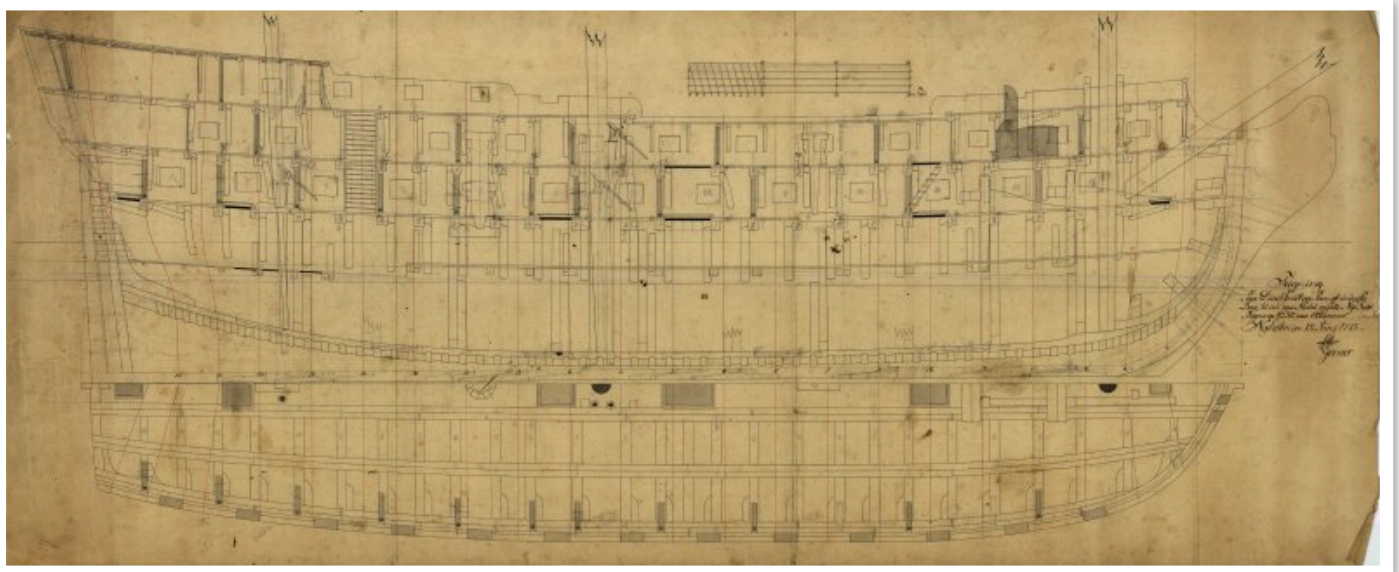
Teigning til et Orlog Skib paa 64 Canoner

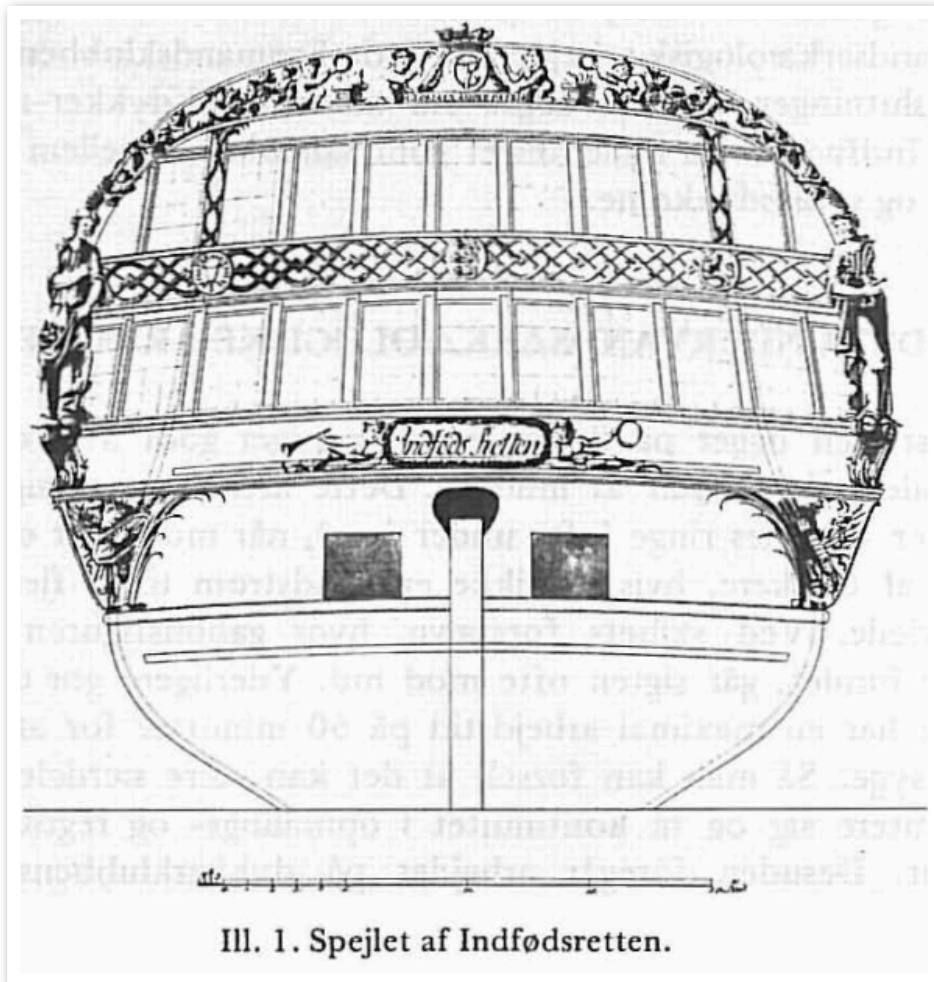

Teigning Paa Middel-Spant til det 64 Canon Skibs Bygning som paa Stabel skal opsættes

teigning Paa Durchsnidt og Plan af Underste Dæk til den paa Stabel Opsatte Nye Skibs Bygning No 51 paa 64 Canoner

Ill. 1. Spejlet af Indfødsretten.

Blokskibets Indfødsretten Historie og skæbne:

Som det er skik og brug i flåden, brugte man navnet igen. Den 27/4 1786 løb et orlogsskib af stablen, hvis displacement var 1016 læster (ca. 2440 reg. tons), længde 158' (ca. 53 m), bredde 43' (ca. 14 m) og dybgående for 18' 1" (6 m), agter 19' 3" (6,50 m). Dette skib fik navnet Indfødsretten og blev færdigud- rustet 1787 med bl.a. 26-24 p, 8-8 p metal kanoner og 26-12 p jernkanoner fordelt på 2 batteridæk. Man manglede blot at prove- sejle det, forend det kunne tjene overalt. Besætningen var på 559 mand.

Allerede i 1788 blev skibet kalfatret inden- og udenbords og kunne derefter tjene overalt med Captein C. Holsten som chef. I 1789 blev Indfødsretten fuldt ekviperet med alt udstyr som i krigstid for at kunne tjene overalt sammen med skibene Mars og Prinsesse Louisa Augusta, stadig med C. Holsten som chef. Bered- skabet skyldtes nok den aktion, man havde udført mod svenskerne for at opfylde traktatslige forpligtelser mod Rusland, som førte

krig mod svenskerne i Finland.

I 1790 lå det ligesom de foregående år i beredskab indenfor

Hønsbroen med Commandør C.F. Tønder som øverstkommanderende. Han var en af marinens uheldige helte og havde i forbindelse med sit 2. uheld til søs fornærmet Søkrigsprokurøren. Derfor fik man Generalauditørens udtalelse om at Tønder besad: "Indsigt, duelighed og kækhed, mens hans forhold til underhavende ikke altid var bestemt efter klogskab eller Retskaffenheds regler".

Populær var Tønder sikkert ikke på Indfødsretten, da han idømte matros Niels Petersen 87 slag tamp for tyveri. Matrosen klagede, og da det ikke var bevist, at Niels Petersen var skyldig, nedsattedes en general-krigsret til at pådømme sagen. Af den forlangte erstatning på 2.000 Rd. idømtes Tønder at betale 500 Rd., foruden han fik 3 mdrs. civil-arrest og skulle betale sags- omkostningerne for det umenneskelige, tyranniske og lovstridige forhold.

Senere klagede Tønder over, at det var Indfødsrettens hårskræver, der havde forfattet Niels Petersens klage, og denne havde ladet, som om han var lidende efter eksekutionen. Danske kancelli, som behandlede sagen, henviste til privat søgsmål, og i en kgl. resolution tilkendegav kongen sit mishag over Tønders mange remonstrationer mod general-krigsretsdommen. I

Indfødsretten blev atter i 1792 kalfatret inden- og udenbords og fik et hovedeftersyn: master og rundholter blev afskrabet - ligesom alt andet - og sat i komplet stand. De store ankertøve blev udtaget og eftersat. Derefter kunne skibet stadig tjene overalt.

Næste år blev det færdigudrustet for at kunne tjene overalt. 1794 blev Indfødsretten endnu engang kølhalet og rensat og højste kommando under commandorcaptain Ursin, som lå i Holmens leje med Indfødsretten, mens andre skibe var på et svensk-dansk krydstogt i Nordsøen som følge af det dansk-svenske neutralitetsforbund af marts 179.. til fælles beskyttelse af sø-

Handlen:

Endelig i 1795 var det Indfødsrettens tur til at komme på togt.

Det blev i den svensk-danske fælles eksadre, som skulle krydse i Nordsøen i 4 uger. For at undgå kompetencestridigheder kommanderede svenskerne den ene halvdel af tiden, danskerne den anden .

Dette togt må have taget meget på Indfødsretten, for i 1796 konstateredes mange mangler. Alt stående og løbende gods var dårligt, og skibet blev desarmeret. Såfremt skibet blev repareret kunne det nu kun

tjene i Nordsøen og Østersøen. Den til skibet **normerede armering varnu kunjernkanoner.**

1797 gik med at udbedre takkelage og alt inventar. De store ankere og de tilhørende tove blev udtaget og eftersat, og nyt gods til master og rundholter skulle laves komplet. Kun når alt dette var udbedret, kunne skibet tjene i Nord- og Østersøen.

Armeringen blev igen udskiftet til 26-24 p, 8-8 P af metal, 26- 12 P jernkanoner. Skibet fandtes meget brøstfældigt under kalfatringen og rundholterne manglede. En lang liste, over hvilke bordgange og nodder, som var rådne, viser, at de mange års liggen i flådens leje havde fremmet begroning og råd så meget, at skibet var ude af stand til at gøre tjeneste.

Dog tætnede og spunsede man det i dokken i 1800 og brugte en masse arbejdskraft på at ombygge det til blokskib.

Den 7. marts 1801 blev Indfødsretten fuldt ekviperet og monteret og undermast isat, efter at 254 tømrere og lærlinge havde arbejdet på den.?

Scener fra Flådens Leje ved Nyholm. Et 50-kanoners-skib er krænget over vea bradbænken under Mastekranen. Arbejdere fra Holmens Faste Stok er fra en ram i færd med at foretage reparationer under skibets vandlinie. I baggrunden et andet skib med samme antal kanoner. Muligvis er det orlogsskibene FYEN og JELLEBLADET, begge løbet af stabelen 1746 (Gouache af Clement Mogensen Rønneby, Orlogsmuseet)

Slaget kort:

Amatøren & de professionelle

Slaget på Reden varede mere end 4 1/2 time, blev udkæmpet fra godt 40 fartøjer og et fort og involverede i alt 10.000 mand fordelt på begge sider. Af de 10.000 omkom eller forsvandt næsten 1000, hovedparten danskere og Nordmænd. Fælles for dem alle var døden og vanviddets nærvær. Overalt på de forskellige fartøjer har det krævet næsten umenneskelig styrke at bakke en 2 ton tung forlade kanon ombord på et blodigt skibs

dæk alt imens sårede den Det hele i man ikke betjente roligt og metodisk luften. og livet tanken om at en hvert øjeblik det sende en regn af træsplinter mod en, med en smertefuld død til følge enten af sårenes alvor, eller på grund den allestedsnærværende infektionsfare.

lyden af skrig fra de krudtrøgsfulgte luft. bevisstheten om hvis sin kanon kompetent, ville den springe i slut på et øjeblik eller af modstanders kugle skulle være kunne lemlæstende

Indfødsrettens rolle i slaget:

2. APRIL 1801

Selve slagets gang 2. april 1801 skal ikke berøres her. Blot bør man nok gøre op med forrige århundredes national-romantiske opfat- telse og fastslå, at det var en reel overmagt danskerne havde mod sig - mere veltrænet og kampvant - og selvom Steen Bille's eskadre var i reserve i Kronløbet bag Trekroner, så lå Parkers division ud for Svanemøllebugten klar til at hjælpe Nelson. Så Nelsons "krigslist" med at sende en parlamentær i land var uden betydning for kampens endelige udfald.

Fra Indfødsretten så slaget således ud: Rapport fra blokskibet Indfødsretten.

"Den lste april om eftermiddagen kl. 5 1{2 lettete den engelske flåde på otte skibe nær og gik syd efter langs den østre kant af middelgrunden, den ankrede om aftenen sønden for den sydligste pynt af bemeldte grund.

Den 2 den om morgenen kJ. 9 3{4 lettete den fjendtlige flåde. Vinden var S.O. Fjenden sejlede imellem den sydligste hage på Middelgrunden og Svalerumpen, ned på vore defensionsskibe.

Den division , som igår blev liggende, lettete ligeledes og krydsede syd efter. KJ. 10 1{2 var fjenden på skud nær.

De sydligste skibe af vor linje begyndte derpå straks bataillen. Fjenden avancerede med små sejl nord efter, men af den stærke kanonade på begge sider kunne vi ej se for den stærke røg, hvorledes de manovrerede. KJ. mellem 12 og 1 passerede kavaleripram - mene Nyborg og Aggershus forbi og arbejdede sig indefter. Straks efter kom fregatten Elven, orlogsskibet Sjælland og det flydende batteri ligeledes forbi.

KJ. 1 kom de første fjendtlige skibe op til Indfødsretten, så at vi kunne få skud på dem, og de begyndte meget stærkt at fyre på os KJ. 1 1/2 faldt vor chef, Hr. kaptajn Thura, hvorpå næstkommanderende fortsatte slaget med al den force, som kunde bruges. KJ. 2 faldt vor næstkommanderende, løjtnant Cortsen,

hvorpå jeg fortsatte slaget med alle de kanoner, der kunde bruges endnu, indtil KJ. 3."

Da man på land havde fået underretning om, at kaptajn de Thura og næstkommanderende var faldet, meldte generaladjutant Schrødersee, som stod ved siden af kronprins Frederik på Sixtus, sig frivilligt til at overtage kommandoen, endskønt han ellers var fratrukket på grund af svagelighed. Han blev roet ud gennem kamptumlen og nåede knap at komme op ad falderebet og ombord i Indfødsretten, førend en kugle gennemborede ham. På Sixtus Batteri på Holmen står et mindesmærke for ham i form af en knækket mast.

Indfødsretten blev beskudt langskibs og kunne ikke svaje, således at bredsiden kom til, så man kunne benytte de endnu brugbare kanoner .

"Da havde vi 4 fjendtlige skibe imod os, og vi havde en betydelig del sårede og flere dræbte, og skibet overmåde forskudt, og tillige en mængde grundskud, så at vi var nødt til at give os, hvorpå jeg straks sendte så mange folk fra borde, som kunne rummes i fartøjerne, ind til Trekrøner Batteri.

Derpå bemandede de fjendtlige straks skibet og sendte os alle som var tilbage, på deres skibe.

KJ. 10 (om aftenen) fik jeg tilladelse til at komme ombord igen i Indfødsretten for at afhente mit tøj, men fandt at alting var borte og slået i stykker.

KJ. 2 om natten kappede de alle vore touge og lod skibet drive ud i den fjendtlige flåde.

Drev til om morgenen kJ. 6 med vind og strøm, da vi drev på et af deres skibe, som kaldtes Ramilis, hvor de gjorde fast på. Derfra tog de af skibet alt, som de kunne bruge, undtagen kanonerne, krudt og skarp, hvoraf de to sidste artikler blev kastet

overbord.

Om aftenen kom jeg ombord på bemeldte skib.

Senere efter kom en kongebåd fra land med en officer under

parlementærflag for at afhente alle kvæstede, som endnu var i skibet.

De (engelske) holdt skibet på pumperne, efter deres eget sigende til den 4 de om morgenen, - så kunne de ej holde det længere. Bugserede det bort fra dem, hvorpå jeg så det synke kl. 7,

således, at lidt af masten og flagstokken stod over vandet.

Bestemt kan antallet af dode, kvæstede og fanger ej angives,

men det har været betydeligt.

Såvel officerer, som mandskabet har i aktionen vist et udmærket mod og på det kækkeste vedligeholdt det danske flags usmittede ære.

Den 13 de april 1801 Heich. Meinertz Månedsløjtnant.

Oversigt over Døde som gjorde tjeneste på Blokskibet Indfødsretten:

					Blokskibet Indfødsretten			
1	Chef	Captaine			Thura	7/2	24	1
2		Marskalken.			Coxpzen	"	"	1
5		—			Müller	"	"	1
10	2. Com.	1	1	3	Carr Carrer	"	"	1
27	1st	Sicll.	44	267	Morten Mordensen	"	"	1
41	2d	U. Jyll.	57	152	Christian Nielsen Præm	"	"	1
147	"	Sicll. hiru.	151	140	Kaus Pedersen Soimøe	10/3	"	1
148	"	"	152	148	Rasmus Nielsen Grot	"	"	1
218	Comant	Q. Jyll.	132	127	Christian Germandsen	2/3	"	1

Lov om beskyttelse af historiske skivsvrag m.v

Vi FREDERIK DEN NIENDE, af guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slegsvig Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Launsborg og Oldenburg, gør vitterlig: Folketinget har vedtaget og vi og vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Genstande, herunder vrag, der findes på havbunden i danske farvande, og som må antages at være gået tabt for til enhver tid mere end 150 år siden, tilhøre staten, medmindre nogen godtgør sin ret som ejer.

§ 2. Rigsantikvaren træffer bstemmelse om sådanne foranstaltninger, som han finde nødvendige til sikring eller optagning af de staten i henhold til § 1 tilhørende genstande. Disse må ikke uden rigsantikvarens tilladelse optages eller beskadies, ej heller ved ændring af bundforholdene på eller omkring stedet, hvor genstanden findes

§ 3. Tilfældig optagen genstande, der i henhold til § 1 tilhører staten, skal afgives til rigsantikvaren. Den, der har foretaget optagningen, har ikke krav på bjærgeløn, men rigsantikvaren kan udbetale ham en godtgørelse.

§ 4. Uanset bestemmelsen i § 1 finder følgende af standardlovgivningens regler om optagning af vrag eller andre genstande fra havbunden anvendelse:

- 1) bestemmelserne om, hvem de er berettiget til at foretage optagningen, herunder bestemmelserne om forudgående indhentning af tilladelse,
- 2) bestemmelserne om anmeldelse vedrørende optagne genstande,
- 3) bestemmelserne om indkaldelse af ejeren til de optagne genstande.

§ 5. Overtrædelse af bestemmelserne i § 2, 2. punktum, samt tilsidesættelse af den i § 3 omhandlede pligt til at angive de i denne bestemmelse nævnte genstande til rigsantikvaren straffes med bøder.

§ 6. Denne lov gælder ikke for Færøerne.

Givet på amalienborg, den 31. maj 1963
Under vor Kongelige Hånd og Segl.
Frederik R.

Jul. Bomholt

Vraget af Indfødsretten:

Indfødsretten sank NØ for Middelgrunden , og j 1846 dykkerun - dersøgte man vraget med bjergning for øje.

Skibet stod helt med forenden mod Syd, og der fandtes 3 kanoner på skansen og 2 på bakken, og galionsfiguren var også på sin plads. Men det blev for dyrt at bjerge derfra, og vraget gik delvist i glemmebogen, indtil der blev dykket på det af sportsdykkere i 1960'erne.s

Disse afleverede en del genstande derfra til Orlogsmuseet: Et spantstykke med en indbrændt kanonkugle, skråsække, nogle blokke og blokskiver, hovedet til en kanonansætter, en kalfatre- hammer og en del messingbeslag fra musketter (kolbeslag og rørkener) og et kobber spygatrør.

Dog havde vragsfisker, "Kanon Valde" (Valdemar Jensen) opfisket 3 24-pundige kanoner fra Indfødsretten i 1953. De 2 står opstillet udendørs i Kuglegården i Arsenalet på Holmen og deres bevaringstilstand er ringe. Den sidste står i sin originale rapert på Tøjhusmuseet i kanonhallen og er heldigvis i bedre stand.

Disse genstande viste, at Indfødsretten var værd at udføre undervandsarkæologisk arbejde på, og da Fromandsklubben Helgoland i slutningen af 1977 søgte om tilladelse til dykker-registrering af Indfødsretten indledtes et godt samarbejde mellem Orlogs- museet og sportsdykkerne.

Det Undervandsarkæologiske Arbejde:

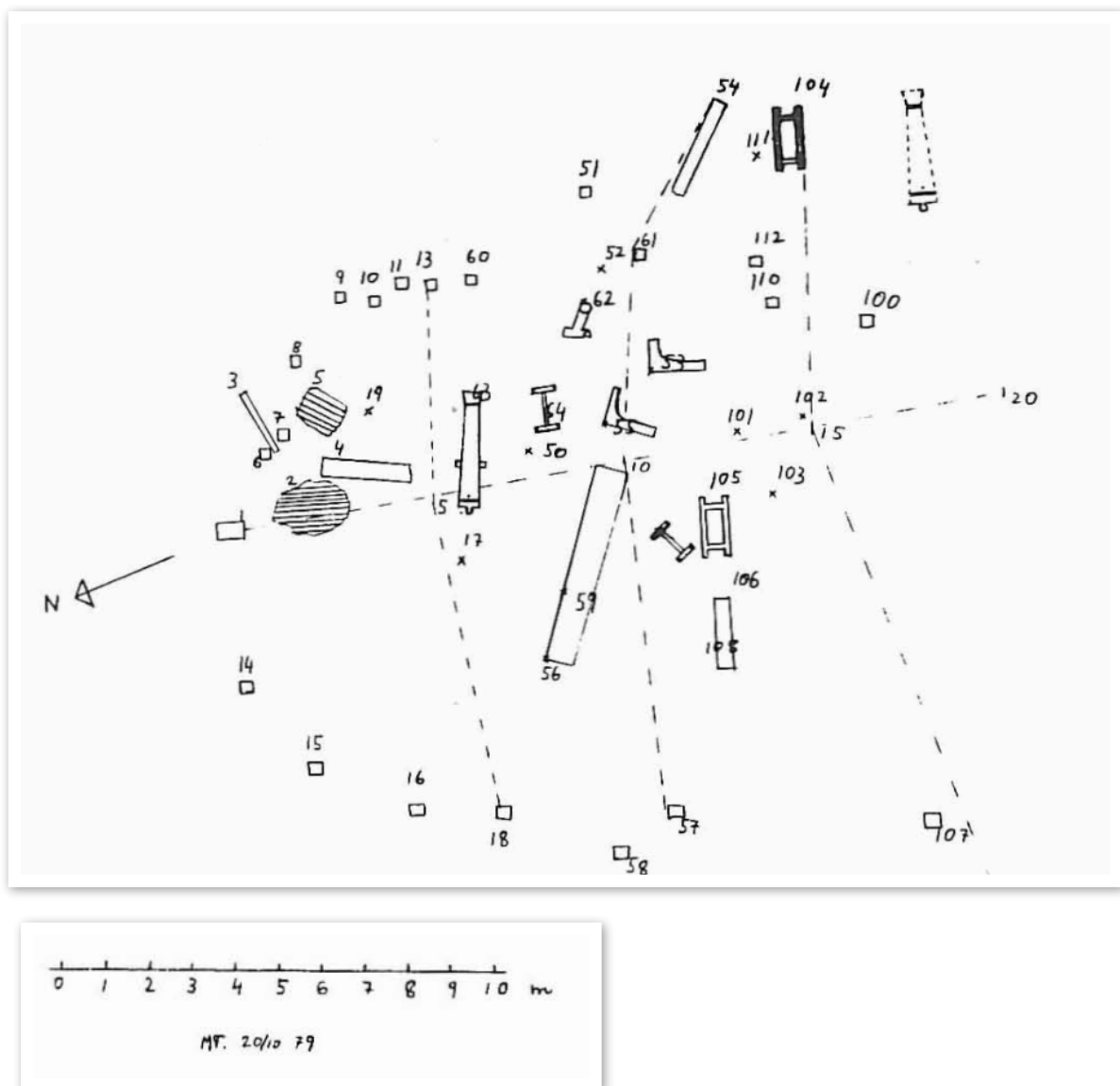
Indfødsretten ligger på 20 m vand og rager godt 3 m op over havbunden, der består af mudder. Dette medfører, at sigten på vraget er særdeles ringe (ofte under 1 m), når mudderet er hvirv- let op af dykkere, hvis der ikke er bundstrøm til at fjerne det ophvirvlede. Ved skibets forstævn, hvor galionsfiguren endnu ikke er fundet, går sigten ofte mod nul. Yderligere gør dybden, at man har en maximal arbejdstid på 50 minutter for at undgå dykkersyge. Så man kan forstå, at det kan være særdeles svært at orientere sig og få kontinuitet i opmålings- og registrerings- arbejdet. Desuden foregår arbejdet på dykkerklubbens betin- gelser, da den lægger både mandskab og båd til, og det vil sige, at arbejdet hidtil er foregået som fritids/week-end arbejde. Derfor skrider opmålingen langsomt frem, men de hidtidige resultater er udmærkede

også taget i betragtning, at det er forskellige mere eller mindre trænedede amatør-arkæolog-dykkere, der har udført en stor del af arbejdet.

PLAN OVER VRAGET AF INDFØDSRETEN:

Man kan se på planen, at udgangspunktet har været det meget svære agterstævnetræ. På dette sidder skjult i mudderet en stor rorløkke af 4 cm tykt smedjern med flige, der går ca. 1,50 m ind over hæltsømmer og skrog.

D angiver spanterne, og agterstævnens form tegnes tydeligt af spanteforløbet. Der er selvfølgelig mange flere spanter end tegnet, da det på indeværende tidspunkt er overflødigt at indmåle dem alle.

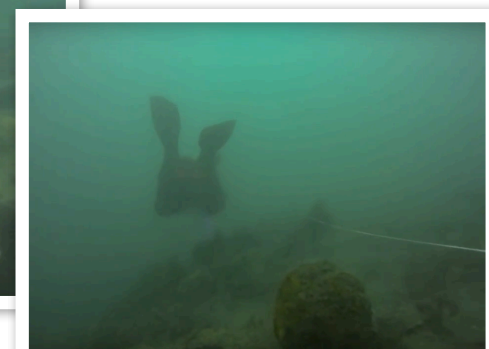
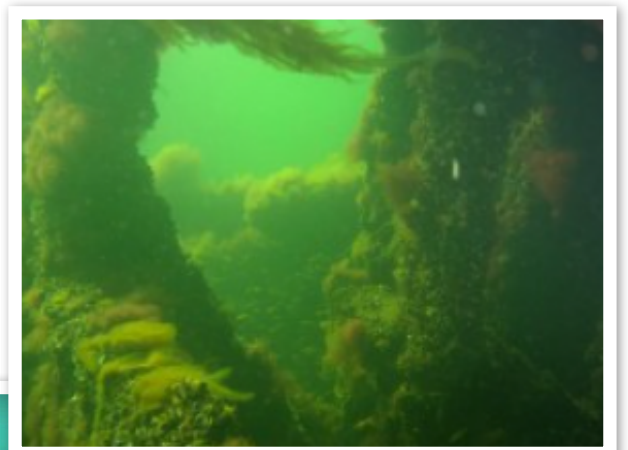
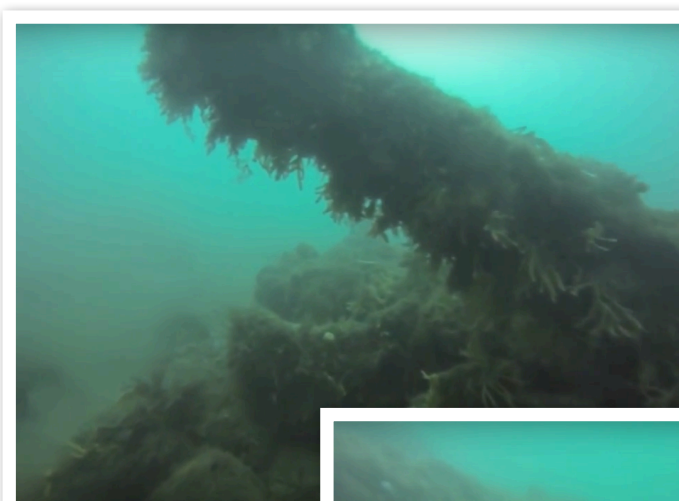

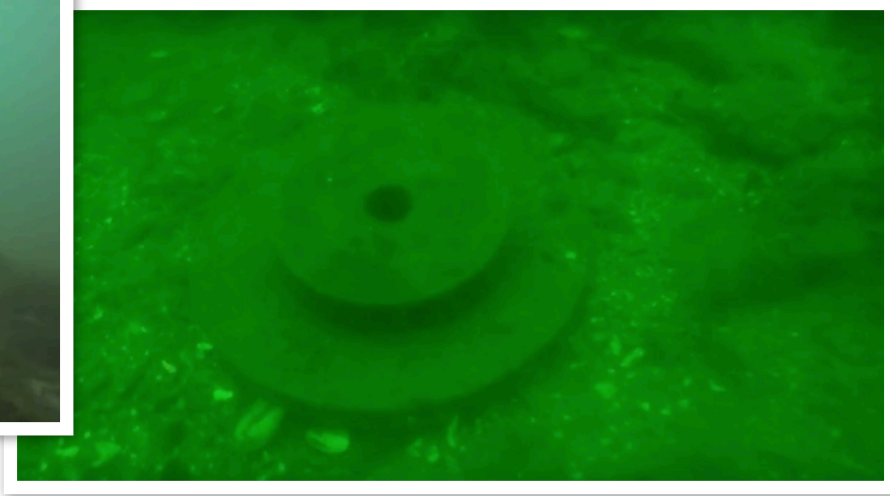
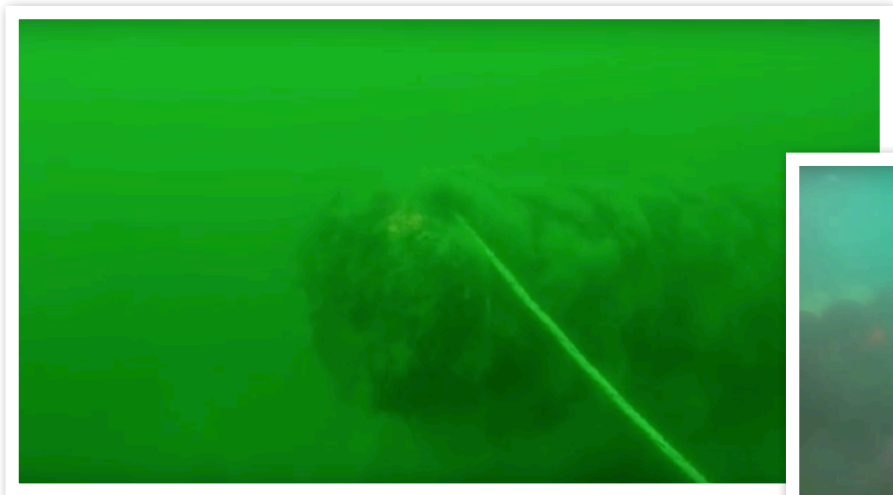
Undervandsarkæologisk opmålingstegning over vraget af Indfødsretten

Ved 2 & 5 ses to flager dæksplanker og foran for dem en kanon, sandsynligvis 12 eller 18 pund (munding - drue: 3,10 m). 64 er et sæt raperthjul, som der findes en del af på vraget. 62 er et kobber spygat rør, som der også findes flere af. 53 & 55 er to knæ og 104 & 105 to raperter, som står næsten uskadte på havbunden. Længere forud i vraget findes en del flere kanoner. Nogenlunde hvor fokkemasten har været placeret findes mange ildfaste mur- sten stammende fra kabysen, der har stået her. Forude ved gali- onen stritter nu nogle tømmerstykker frem , som muligvis kan tol- kes som sløjknæ - det tømmer - som forbandt galionsfiguren med selve skroget. Kun grundige undersøgelser og bortsugning af mudderet vil kunne afsløre, om galionsfiguren stadig ligger skjult under dyndet.

I 1979 vil der nok blive dykket et par gange mere på Indføds- retten, således at man når at opmåle frem til 25 m mærket, dvs. knap halvdelen af vraget. Forhåbentlig når man at opmåle resten i 1980, og dermed er den descriptive fase overstået. Dermed vil der være grundlag for at foretaget nogle prøveudgravninger på udvalgte steder, hvor det ser ud til at noget spændende gemmer sig under Øresunds mudderbund.

Vraget i dag i billeder:

Kilde oplysning:

<http://www.orlogsbasen.dk/Stor.asp>

Politikens Danmarkshistorie.

Ole Feldbæk: Danmarks historie 1730-1814.

Manus. for Gyldendals Danmarks historie for Universitetet. Kbh. 1979. Tidsskrift for Søværnen 1901: P.C. Bundesem Mindeskrift i anledning af 100

års dagen for Slaget på Rheden.

Dudley Pope: The great gamble. London 1972 .

Ole Feldbæk: Denmark and the Allied Neutrality 1800-1801. Small Power Policy in World War. Akademisk Forlag 1979. Dansk resume.

